

Dzieje wsi Bysław

Autor: Agnieszka Piotrowska

{smoothgallery album=72} Nazwa wsi pochodzi najprawdopodobniej od imienia rycerza Zbysława, który osiadł w tej okolicy. Osada jest wymieniana po raz pierwszy w 1301 r., kiedy król Wacław II z dynastii czeskich Przemysławidów nadał Piotrowi Święcy w wianie ślubnym wsie Bysław i Cekcyn pod Tucholą oraz całą posiadłość Leksiska pod Nowem. Od tego czasu wieś wielokrotnie jest wzmiankowana pod następującymi nazwami: Sbisław (1301), Bisław (1346), Gr. Bysław (1379), Bysław (1402). Po raz pierwszy współczesna nazwa pojawiła się w XVII wieku. W latach 1879-1920 i 1939-1945 obowiązywała nazwa Gross Bisław. Pierwsza wiadomość o parafii Bysław pochodzi z 1325 r., gdy pleban wpłacił świętopietrze. Parafia pw. Przemienienia Pańskiego została założona przez jednego z książąt pomorskich, który wyłączył ją ze starszej parafii w Serocku. Pierwotny kościół drewniany, wzmiankowany 1583 r., został rozebrany na początku XVIII w. Obecny zbudowano w latach 1886-1888, a w roku 1908 został on gruntownie odnowiony. W 1870 roku według danych Słownika geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich w Bysławiu mieszkało prawie 1000 osób, były tu poczta, szkoła i urząd stanu cywilnego. Mieszkańcy gospodarstw rolnych zajmowali się hodowlą bydła i produkcją nabiału. Znajdowały się tu pokłady wapna, które wypalano na folwarkach. Bysław znalazł się w granicach Polski po wejściu w życie traktatu wersalskiego (1920), wówczas przywrócono miejscowościom ich polskie nazwy. W okresie międzywojennym w Bysławiu znaczna część ludności utrzymywała się z rzemiosła, wielu mężczyzn pracowało przy tłuczeniu kamieni polnych. Przez wiele lat Bysław słynął z połowu raków. Ludność Bysławia w czasie II wojny światowej była przesiedlana, wysiedlana i represjonowana przez cywilne władze niemieckie. Na początku wojny w lesie Rudzkiego Mostu rozstrzelano ok. 335 osób. Opustoszałe wskutek wysiedleń gospodarstwa zajmowali folksdojczce (volksdeutsche) lub Niemcy z Besarabii. Polaków wywożono do obozu w Potulicach. Represje miały zmusić ludność do wpisywania się na listy volksdeutsch lub eingedeutsch. Jednak około 20% Polaków z Bysławia nie wpisało się na żadną z tych list. Czy wiesz, że... Ziemia bysławska była zasiedlana od najdawniejszych czasów. Rolnicy znajdują w okolicy Bysławia okazy z epoki kamiennej (siekiery, toporki, kamienie do wyprawiania skór), na wzgórzu przy Jeziorze Bysławskim można znaleźć odłamki popielnic całopalnych, co świadczy o tym, że znajdowało się tu cmentarzysko grobów skrzynkowych lub grodzisko. Źródła: http://www.byslaw.las.pl/Nazwy_miejscowe_Polski_Historia. Pochodzenie. Zmiany, pod red. K. Rymuta, t. II, Kraków 1997, s. 474. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i krajów słowiańskich, red. Filip Sulimierski, Bronisław Chlebowski, Władysław Walewski, t. 1-14 z uzupełnieniami, Warszawa 1902.

Fotografie: Maciej Łabudzki